

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Program for by- og tettstadutvikling i Møre og Romsdal fylkeskommune;

Innlegg i «Forum for byutvikling»

2023-12-05_TØI

Grete Kongshaug, rådgivar i «Program for by- og tettstadutvikling»

A photograph of a man in blue shorts jumping into a body of water from a green metal structure. The background shows a lake, distant hills, and a small building. A semi-transparent blue rectangle is overlaid on the image, containing three numbered text items.

1 Program for by- og tettstadutvikling i Møre og Romsdal

2 utfordringer og betingelser for å lykkes

3 Nyttig (og ny?) kunnskap

Tettstadprogrammet

Byen som regional motor

Både tettstadsatsinga og bysatsinga evaluert i 2021

Både bysatsinga og tettstadprogrammet har gitt verdifull kompetanseheving, både administrativt og politisk.

Tilskota har vore avgjerande for at byane og tettstadene har prioritert fleire by- og tettstadutviklingstiltak.

Attraktivitet og stedsutvikling- nøkkelord

- Sosiale møteplasser
- Urbanitet
- Infrastruktur
- Fortetting/boliger
- Tilrettelegging for alle aldersgrupper
- Tilrettelegging for næringsliv

«Vi hadde ikke fått samme fremdrift, punsjen i det, det er jeg helt overbevist om. Vi hadde kanskje gjort en del likevel, men ikke i samme omfanget. Jeg tror heller ikke vi hadde gjort en del av de kloke valgene som vi har gjort nå, det er jeg ganske overbevist om»

- Ordfører i Ulstein

Fylkestinget 7.des 2021:

1. **Møre og Romsdal fylkeskommune etablerer eit program for berekraftig by- og tettstadutvikling med formål å gjere byane og tettstadene i fylket meir attraktive og berekraftige.**
2. Programsatsinga skal vere eit **bidrag til god koordinering av sektorar og fagmiljø i fylkeskommunen, og styrke fylkeskommunen si samfunnsutviklarrolle**

1 Strategi og plan

2 Prosjekt og tiltak

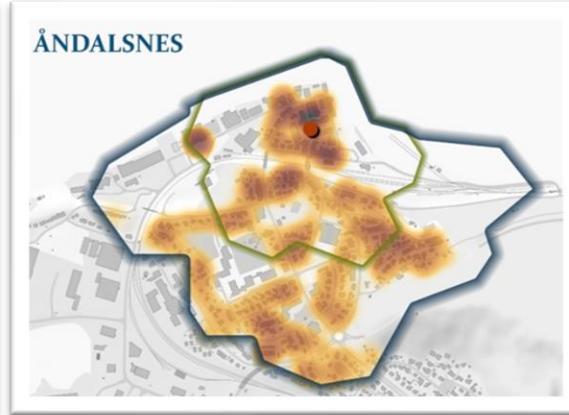
3 Kompetanse og nettverk

Fysiske omgivelser

bylivsmiks

gater, vegar, fortau,
parkering, sykkelfelt,
snarvegar, bygninger
rådhus, kontor,
kulturhus, hotell, kino,
bibliotek, skule,
forsamlingshus,
møteplasser, torg,
bussterminal, sjøfront,
lekeplasser, bustad,
butikker, kafear, benkar,
lys, trær, blomer, vatn,
landskap

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Jakta på den attraktive staden

Fylkesstrategi for attraktive byar og tettstader 2023–2026

Kunnskapsgrunnlag og fakta

EIT ATTRAKTIVT SENTRUM HAR PULS

FOLK – folk vil sjå andre folk = folkehelse og forebygging av einsemd, sosial bærekraft, byrom og møteplassar,

KAFFE OG TING DU TRENG – kafear, restaurantar, butikkar, skomakar, sykkelverkstad = næringsutvikling, handel og lokalisering av arbeidsplassar

TILGJENGELEG og TRYGT– det du treng innafor korte avstandar= folkehelse, byromsnettverk, kollektivtransport, gange og sykkel, samordna areal og transportplanlegging, klimautslepp,

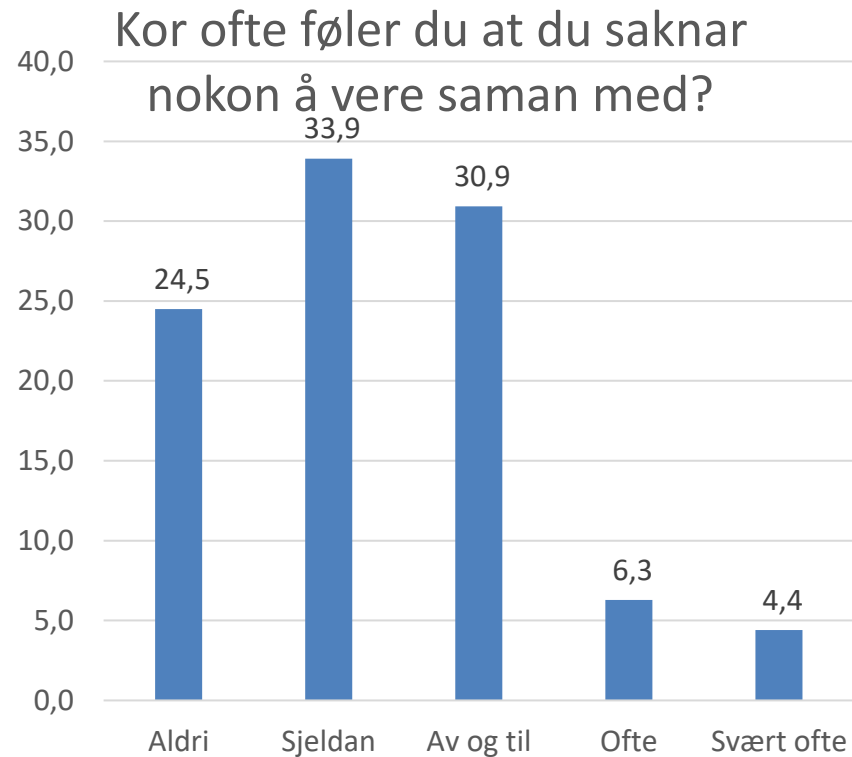
ATMOSFÆRE – vakre stader å trives= arkitektur og kulturmiljø, byrom, blågrøne strukturar,

OPPLEVINGAR – inspirasjon og aktivitetar = kultur, kunst, kulturbygg, arrangement

SENTRUM KOSTAR IKKJE NOKO –ein stad å henge = sosial bærekraft og inkludering, parker og byrom, bibliotek, frivilligsentral

Folk og helse

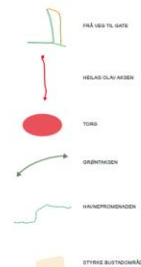
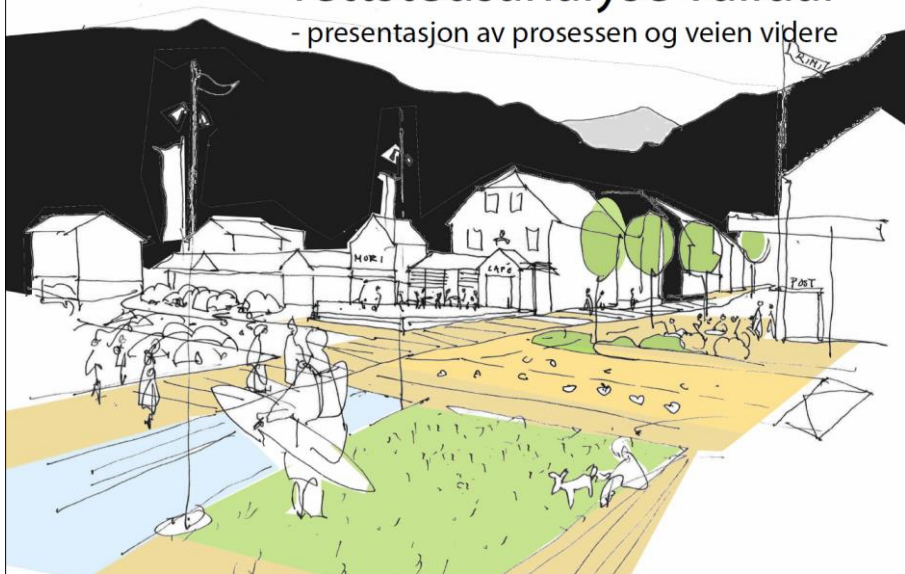

Tettstedsanalyse Valldal

- presentasjon av prosessen og veien videre

UTVIKLINGSPLAN FOR VALLDAL

NORDDAL KOMMUNE 2019

ARKITEKTGRUPPEN
CUBUS

Heilskapleg plan for sentrum/Sylte

BYROM: TORG, LEIK, AKTIVITET, OPPHALD
SYLTETORGET, VALLDAL SENTRUM (2021), CUBUS ARKITEKTER

bygge alliansar og samarbeid

«eit sterkt sentrum er viktig for næringslivet»

Eva Langstein, Vestnes Næringsforum

Gjesteskrubenten: Britt Flo, dagleg leiar
Molde Næringsforum

Hva betyr by- og tettstadsutvikling for næringslivet i regionen?

Jeg har blitt utfordret til å si kort om hva

på at handelsområdene ligger tett på kvarandre. Hadde en visst det vi vet nå, så hadde de selvsagt vært helt integrert, på same måte som at offentlige tilbud som har mye besøk må ligge i eller så nær sentrum som mulig. Program for bærekraftig by- og tettstadsutvikling er viktig fordi det setler søkelys på akkurat dette. Det er ikke alltid lett å prioritere det som totalt sett er best for de fleste opp mot særinteresser, det være seg i drakamper internt i kommuner, om alt fra skolestruktur, omsorgsboliger til boligfelt og mellom regioner. Ved å løfte blikket og se by- og

«Sentrum viktig for rekruttering»

bedrifter i Molde er jeg nest overbevist om at by- og tettstadsutvikling har stor betydning for attraktivitet til regionen, både som et sted å besøke, men ikke minst et sted hvor folk vil bo og jobbe.

Helhetlig grep

I Molde er vi ganske heldig stilt med tanke

for Molde sin del så nær utbyggingen av sjøfronten og torget svært svært avgjørende for å øke aktiviteten i bykjernen og for Molde som regionsenter. Vi får stadig høre det fra de som flytter hit og fra besøkende – folk har blitt enda mer stolte av byen sin. Med lekeplassen som ble åpnet nå i sommer og ferdigstilling av sjøfronten neste sommer

BYGGBØRSEN: DET HANDLER OM FOLK

26/10/2023 | Temaet for Byggebørsen 2023 var "Rom for alle". Dagen var preget av god energi, med mye bra erfaringsutveksling, latter, samhold og konstruktive samtaler. Det var enighet om at det å skape gode miljøer, bidrar til vekst i regionen.

10.01.2023

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Program for berekraftig by- og tettstadutvikling

Oppsummering av arbeid i 2022 og arbeidet for 2023

Kva er oppnådd innan satsingsområda og kva har midlane gått til

1.1 Tettstadprogrammet

Gjennom 2022 har følgjande prosjekt fått tilskot frå ordninga:

Kommune	Tiltak	Totalkostnad	Søkt beløp	Tilskot og tilskotsdel
Hustadvika	Detailprosjektering av torg i Elnesvågen	1 000 000	500 000	500 000/50%
Averøy	Plangrunnlag, medverknad og planlegging tursti, designmanual, og pop up park	1 100 000	550 000	520 000/46%
Sykkylven	Historisk park på Auremarka i Sykkylven	2 022 000	674 000	674 000/33,33%
Ørsta	Utformingsplan for Ørsta sentrum	350 000	175 000	175 000/50%
Stranda	Tettstadutvikling og berekraftig omstilling Geiranger	1 000 000	500 000	500 000/50%
Sum		5 472 000	2 399 000	2 369 000

Kommune	Tiltak	Totalkostnad	Søkt beløp	Tilskot og tilskotsdel
Averøy	Opparbeiding av rådhuspark og nærmiljøanlegg Bruhagen sentrum	12 000 000	4 000 000	4 000 000/33%
Volda	Overvatn som ressurs i Volda sentrum	250 000	125 000	125 000/50%
Aure	Opparbeiding av torg i Aure sentrum	6 000 000	2 000 000	2 000 000/33%
Ørsta	Fontena på Haldeplassen	3 985 000	1 328 500	1 328 500/33%
Sum		22 235 000	7 453 500	

Prosjekta fordeler seg mellom tilskot til opparbeiding av byrom og utgreiingsarbeid (som har som mål å leie til opparbeiding av konkrete byroms-prosjekt).

1.2. Byen som regional motor

i 2022 har følgjande prosjekt fått tilskot frå ordninga «berekraftig byutvikling / Byen som regional motor»:

Kommune	Tiltak	Totalkostnad	Søkt beløp	Tilskot og tilskotsdel
Ålesund	Nærmiljøanlegg med lågt klima- og miljøavtrykk ved nye Hessa barneeskule	2 500 000	1 250 000	1 250 000/50%
Kristiansund	Møteplassar og grønne forbindingar mellom kommande nybygg i sentrum	9 576 000	2 376 000	2 376 000/25%
Molde	Medverknadsprosesser i forkant av områderegulering Lundavang	2 000 000	1 000 000	1 000 000/50%

Hustadvika kommune, Gatebruksplan og byutviklingsstrategi for Elnesvågen. Som ei oppfølging av sentrumsutviklinga i Elnesvågen har kommunen utarbeidd ein plan for gater, møteplassar samt ein strategi for vidare utvikling av Elnesvågen sentrum. Planen inneheld prinsipp for omforming av fylkesvegen gjennom sentrum og ei ideiskisse for programmering av nytt torg i sentrum. Fragment AS, SLA og Cowi har gjennomført oppdraget.

© Fragment/SLA/Cowi

Rauma kommune, Åndalsnes – gårdeigarsamarbeid.

Mobiliseringsmøte om Åndalsnes sentrum. Foto Line Horvli

Smøla kommune, Utviklingsplan for Hopen. Smøla kommune fekk i 2021 løyvd 300 000 kr til å gjennomføre eit moglegheitsstudie for Hopen for å fastlegge ønska utviklingsretning for sentrumsområdet. Agraff Arkitektur AS har gjennomført oppdraget.

© Agraff Arkitektur AS

Averøy kommune, formingsrettleiar og konseptskisse for turveg og park. Averøy kommune fekk i 2022 løyvd midlar til å utarbeide ein plan for turveg og park samt ein formingsrettleiar for sentrumsområdet. Rettleiareren inneheld retningslinjer for fargebruk, val av material og utstyr. Østengen og Bergo landskapsarkitekter AS har gjennomført oppdraget.

FARGEBRUK

Fargepalett og røy i høve til paletten, Averøy kommune.

Tus opp med oss på den nye parken i Tettefyllingen i kommunen. Mer informasjon på fylkeskommunen.no

program

by- og tettstadseminaret

i Møre og Romsdal

13. juni - 14. juni 2023
Kristiansund

Velkommen til frukostwebinar

19. april: Vi dukkar ned i regnbedet
v. Taran Aanderaa, Mariann Sæbe Wagner og
Lita Cecilie Flesland Sylta frå Asplan Viak AS

MERK: webinarer blir tatt opp

Onsdag 24. mai: Gode plangrep med rekkehus
v. Arkitekt Olav Kristoffersen, professor v. NTNU
13-14. juni: By- og tettstadseminaret 2023 – Jakta på den attraktive
staden- påmelding i gang
<https://mrfylke.no/kalender/strategi-og-styring/by-og-tettstadseminaret-2023-jakta-paa-den-attraktive-staden>

Del & lær

31. oktober 2023 – Molde

Nettverksamling by- og tettstadutvikling –
for og med kommunar i Møre og Romsdal

Kommunen i førerretet...

.. og ordfører og kommunedirektør tett på

«Jeg tenker at hvis man har en politisk sammensetning som er interessert i å utvikle tettsteder da har man også bedre forutsetninger. Politisk forankring er helt sentralt. Hos oss endret det seg og da gikk det mer i stå»

-Informant politisk nivå-

Mål og visjon..

.. og en god utviklingsplan og prosjekt som realiserer planen

«Fjerning av 70 parkeringsplasser var et helt nødvendig grep for å etablere Norsk Tindesenter, et senter som har blitt selve navet i satsingen på Åndalsnes som Norges Tindehovedstad»

-prosjektleder Rauma-

Medvirkning og Involvering..

.. husk bygdene og ungdommen og involver næringslivet

..og at samarbeid krever avtaler og oppfølging

«Det vi gjorde med suksess er at vi inviterte grendelaga så de fikk tatt en posisjon. Det er mange gevinster av det som kan gi store effekter. Får et lokalt eierskap som er fruktbart»

-Tidligere prosjektleder i Herøy

Gjennomføringsevne

- **Utviklingskapasitet- tid og ressurser**
- **Prosjektledelse- med tydelig utviklerrolle**
- **Utviklingskultur- håndtere usikkerhet og mange aktører**
- **De som evner å kople sammen sektorer/område/prosjekt får til mer**

Nyttig og ny kunnskap?

Fakta - innsikt- analyse- kople tettstadutvikling til kommunen sitt utgangspunkt og utfordringer

Dokumentere nytte og effekter over tid- ressurskrevende- behov for eksempelsamling

Hva skjer når P-plasser er fjernet?

Lokalisere av funksjoner er fortsatt vanskelig - bedre maler for handels- og lokaliseringsanalyser- rydde opp i begrep og formål

Bygde- og bylivsbutikkene - hvordan kan vi styrke disse?

Driftsmodeller og avtaleverk - offentlig og privat